בס"ד

ה' יכוחם לכם ואתם תחרישון



בס"ד

תוכן עניינים

עמ' 1 - מכתב אישי

עמ' 2-4 - הלכות בית הכנסת

עמ 5-11 - חומרת דיבורי חולין בבית הכנסת

עמ' 12-26 - חומרת הדיבורים בזמן תפילה

עמ' 27-31 - שמירת כבוד הספרים

בס"ד



אחיי ורעיי היקרים,

אנו חיים בתקופה שבה הלב מחסיר פעימה. בחוץ - סערה, וכל אחד מאיתנו מחפש מחסה, מבקש הגנה על ביתו, על ילדיו ועל עמו.

החוברת שאתה מחזיק בידך אינה עוד ספר הלכה רגיל. הוא "כיפת ברזל" רוחנית.

חכמינו גילו לנו סוד עתיק: בית הכנסת הוא "מקדש מעט". זהו **<u>מקום משכנה של השכינה הקדושה</u>** בתוכו ובתוכנו. כאשר אנו נכנסים אליו, אנו נכנסים לארמונו של מלך מלכי המלכים.

הדפים הבאים נכתבו בדם ליבם של גדולי הדורות. הם מכילים אזהרות חמורות ומילים נוקבות כגידים, אך מטרתם אחת: אהבה, אהבה לעם ישראל ורצון להציל אותו מכל צרה.

המשוואה הרוחנית היא מדוייקת: כאשר אנו נמנעים מדברי חולין בבית הכנסת ונוהגים כבוד במלך - המקטרגים משתתקים למעלה, והקדוש ברוך הוא בעצמו קם להלחם מלחמותינו.

אחיי ורעיי האהובים, גם אם קשה, גם אם ההרגל מושך לדבר - אנא קחו את החוברת הזו כצידה לדרך.

בזכות השתיקה שלכם, בזכות הכבוד שתיתנו למקום הקדוש, יפתחו צינורות של שפע, פרנסה, בריאות וישועה לכם ולכל עם ישראל.

"ה' ילחם לכם ואתם תחרישון"

בס"ד

הלכות בית הכנסת

א. בתי כנסת ובתי מדרשות נקראים "מקדש מעט", שנאמר,
ואהי להם למקדש מעט-אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. ויש בהם קדושה.
ולכן ראוי להזהר מאד בכבודם, ולנקותם היטב. ולשבת שם באימה וביראה,
ולהדליק בהם נר תמיד לכבוד.
[ילקוט יוסף, הלכות בית הכנסת וקבה"ת עמוד רלה]

ב. בתי כנסיות ובתי מדרשות אין נוהגים בהם שחוק וקלות ראש, ואותם
הנוהגים שם שחוק וקלות ראש עליהם נאמר, מי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי.
ואסור לדבר שיחה בטלה בבית הכנסת. וחובה קדושה להשמר ביתר שאת
ויתר עוז באיסור זה, שבעוונותינו הרבים נעשה כהיתר אצל הרבה בני אדם.
וחובה קדושה על שומרי משמרת הקודש להוכיח ולהזהיר בנועם על כך.
ובזוהר הקדוש הפליג מאוד בעונש המדבר דברים בטלים בבית הכנסת,
עד שאמרו שם שאין לו חלק באל-הי ישראל.
[ילקוט יוסף, ספר הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד רלו]

בס"ד

הלכות בית הכנסת

ג. מי שיש לו מכשיר טלפון נייד [פלאפון] צריך לכבותו קודם שיכנס לבית הכנסת, כדי שלא יצלצל באמצע התפילה, ויגרום לביטול כוונת המתפללים [וגם לא ישאירו במצב של רטיטה, כיוון שהדבר יפריע לו עצמו לכוין בתפילה] ומן הראוי שהגבאים שומרי משמרת הקודש יעירו לנכנסים לבית הכנסת עם פלאפון פתוח, שיכבוהו עם כניסתם לבית הכנסת.
וכן הוא בספר משנת יוסף חלק ב' (סימן כז). ואם מותר להתפלל עם פלאפון] החגור במתניו, יש שכתבו שהדבר תלוי אם המנהג כיום לפני הנשיאים [המלך] עם פלאפון חגור במתניו, שאם אין נוהגים לעמוד כך בפני הנשיאים, אז גם בתפלת שמונה עשרה אין להתפלל כך. ובפרט שבבתי התפילה של הגויים אין מרשים להכנס לשם עם פלאפון תלוי במתניו.

בס"ד

הלכות בית הכנסת

ד. עיוור הרגיל ללכת עם כלב הנחייה, המוליכו ומדריכו ממקום למקום, אין לו להכניס את הכלב לבית הכנסת, וכל שכן בשעת התפילה והלימוד. אלא אם יש לו בית כנסת קבוע שהוא מתפלל שם, יקבעו לו איזה עמוד או מוט מחוץ לבית הכנסת, (בריחוק מה מהפתח) כדי שיוכל לקשור אל המוט את הכלב, בטרם כניסתו לבית הכנסת.
[ילקוט יוסף, חלק ב', על הלכות בית הכנסת וקס"ת עמוד רנז]

בס"ד

חומרת דיבורי החולין בבית הכנסת

דוגמא אישית

וכתב בקונטרס ש"י למורא (דף כ"ב ובתוספת נופך), אנשים שמדברים בבית הכנסת ובבית המדרש גורמים לבניהם גם כן לדבר, כי מעשה אבות סימן לבנים, ומה יעשה הבן ולא יחטא. ולפעמים, אותם אנשים גוערים בבניהם שמדברים בבית הכנסת ובבית המדרש, והבן בליבו מרגיש בסתירה זו, ואינו מקבל את התוכחה, שכלל גדול הוא בחינוך, שעצם התנהגות האב, הוא החינוך הכי גדול לילדים. ואם אדם לא חס על עצמו, בכל זאת יחוס על נפש צאצאיו, ולמה יגרום להם שיצטרכו לסבול מעבירה זו. ולא רק שיענש הוא על עוונותיו, האם כדאי לו גם להענש על מה שאחרים יחטאו. ומי יודע כמה דורות אחריו ידברו בבית הכנסת ובבית המדרש.

בס"ד

הילדים לוקחים דוגמא

אם רוצים באמת ובתמים שילדינו ישמרו על קדושת בית הכנסת ובית המדרש, כדאי להחדיר אל תוך ליבנו את אחד מכללי החינוך היסודיים ביותר: הילדים לוקחים דוגמא מאתנו, וכפי יחסו של האב ושאר המתפללים אל קדושת בית הכנסת, כך ידאגו גם הם לקדושת המקום. אם יתבוננו באביהם ויראו שהוא שומר על עצמו מכל משמר שלא לשוח בדברי חולין בבית הכנסת, גם הם יעשו כך, וחלילה להיפך.

במה היה נזהר האר"י הקדוש בתכלית הזהירות

כתב בשער הכוונות, ראיתי למורי זכרונו לברכה שהיה נזהר "בתכלית הזהירות" שלא לדבר כלל בבית הכנסת. וכמעט שאפילו בדברי מוסר ותוכחות ותשובה לא היה רוצה לדבר, כדי שלא ימשך מזה איזה דיבור של חול.

בס"ד

הסיבות שבגללן אין אנו נגאלים

וכתב בזוהר הקדוש בפרשת אחרי מות (דף ע"ה): תאנא, על תלת מלין מתעכבין ישראל בגלותא, על דעבדין קלנא בשכינתא בגלותא, ומהדרי אנפייהו מן שכינתא, ועל דמסאבו גרמייהו קמי שכינתא.

וכתב בקונטרס מקדש מעט (דף כ' אות כ"ו), ונמצא שעל ידי שמספרים דברים בטלים בבי כנישתא וכו' מתעכבין ישראל בגלותא. ע"כ.

ולב מי לא יחרד שעל ידי זה שהוא מדבר בבית הכנסת הוא גורם עיכוב הגאולה, ובגלל זה כל יום עם ישראל עוברים צרות שונות ומשונות, וסובלים יסורים קשים, ויש חילול ה' גדול בעולם, בזה שכח הרע שולט בעולם, והשכינה ממשיכה להיות בגלות, ובית המקדש ממשיך להיות חרב.

ואדם שמדבר בבית הכנסת מבלי ידיעתו יש לו חלק בזה.

בס"ד

לאיזה אדם התכווין הזוהר הקדוש שאין לו חלק בה' ובאלוקי ישראל

בזוהר הקדוש (בפרשת תרומה דף קל"א ע"ב) הובא: ומאן דמשתעי בבי כנישתא במילין דחול, ווי ליה דאחזי פרודא. ווי ליה דגרע מהימנותא, ווי ליה דלית ליה חולקא באלהא דישראל, דאחזי דהא לית ליה אלהא, ולא אשתכח תמן, ולית ליה חולקא ביה, ולא דחיל מיניה, ואנהיג קלנא בתקונא עלאה דלעילא.

תרגום דבריו: ומי שמדבר בבית הכנסת בדיבורים של חול, אוי לו שמראה פרוד, אוי לו] שגורע האמונה, אוי לו שאין לו חלק [באלוקי] ישראל, שמראה שהוא אין לו אלוקים, ולא [נמצא שם, ואין לו חלק בו, ולא מפחד ממנו, ונוהג בזיון בתיקון העליון שלמעלה.

ובספר ראשית חכמה (שער הקדושה פי"ד) כתב, ואע"פ שלכאורה מתוך הלשון נראה שאין כל החומרות האלו אמורות אלא בשעת התפילה וכו', מ"מ כיוון שבית הכנסת מקום קדוש, מושב לשכינה, שבכל זמן אסרו חכמינו לחשב בהם חשבונות (אא"כ הם של מצווה) בודאי שאין לשוח בהם שיחת חולין, או שיחה בטילה וכו' .

בס"ד



הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא

וכתב בספר תוכחת חיים (להרה"ג רבי חיים פאלאגי' זצוק"ל פרשת תרומה), מלבד שיהיה האדם נזהר שלא לדבר בבית הכנסת, צריך גם להזהיר גדולים על הקטנים שלא ידברו בבית הכנסת, ויענו קדיש וקדושה.

ואם רואה אחרים שמדברים, צריך למחות בהם. ואם אינו מוחה בהם, הרי הוא נענש ח"ו כמותם, שהרי כל ישראל ערבים זה לזה, ועל ראשי עם הקודש, הרבנים והחשובים שבעיר, למחות. (ספר מעלת בית הכנסת דף ל"א)



בס"ד

מאמר המסילת ישרים

כתב המסילת ישרים (בפרק י"ט), ובכלל זה כמו כן כיבוד בית הכנסת ובית המדרש, שאין די שלא ינהג בהם קלות ראש, אלא שינהג בהם כל מיני כבוד ומורא בכל מנהגיו ובכל פעולותיו, וכל מה שלא היה עושה בהיכל מלך גדול לא יעשה בהם.

המדבר בבית הכנסת ובבית המדרש מגרש את השכינה

הובא בספר אור צדיקים (ובתוספת נופך), אין לדבר בבית הכנסת אפילו לאחר התפילה, בדברים אחרים שאינם מענין התפילה, מאחר וגם לאחר התפילה עדיין שורה שם הקדושה. ומי שמדבר בדברים שאינם קשורים לתפילה ולשבח הקב"ה, נוהג בזיון בקדושתו יתברך, ומגרש את השכינה משם. ועליו השכינה צועקת וקובלת: נתנני ה' בידי לא אוכל קום. וכידוע, שאין לשכינה מקום מנוחה כי אם בבית הכנסת מאחר והיא בגלות, ושאדם מדבר בבית הכנסת גורם שלא יהיה לה מקום לנוח, אלא תמשיך לגלות ולנדוד ממקום למקום. ואוי לו ואוי לנפשו, כי עליו נאמר: בן כסיל תוגת אמו, ועונשו שגם הוא יהיה בידי אכזריים, ולא ימצא מנוח ומרגוע לנפש, רחמנא ליצלן מעונשו. ולכן בכל נפש יחוש לנפשו, ולא ידבר בבית הכנסת ובית המדרש.

(מקדש מעט דף כ' אות כ"ח)

בס"ד

ה' נלחם בשמים עם המקטרגים כשלא מדברים בבית הכנסת

הובא בספר רב ייבי, על הפסוק ה' ילחם לכם ואתם תחרישון, איתא במדרש: שהקב"ה נלחם נגד השרים שלמעלה שמקטרגים על עם ישראל, והקב"ה דוחה אותם בטענה שעם ישראל יותר טובים מאומות העולם. אבל כשהשטן מקטרג שעם ישראל מדברים בבית הכנסת ובבית המדרש, ואילו אומות העולם שותקים, כביכול אין לקב"ה מה לענות, וזה שאמר הפסוק: ה' ילחם לכם, דהיינו נגד אומות העולם, אבל בתנאי "ואתם תחרישון" בשעת בתפילה, שאם מדברים בשעת התפילה, אז אין הקב"ה נלחם נגדם. (ש"י למורא דף ע"ט)

במה זוכה מי שלא מדבר בבית הכנסת ובבית המדרש

כתב בפתיחה לספר מעלה בית הכנסת, שהנזהר במצות מורא וקדושת בית הכנסת ובית המדרש זוכה בדברים אלו: א). שהקב"ה שומע תפילתו ומצילו מיד האוייב שלא יעשה בן כליה ב). בא לידי יראת חטא. ג). יראה זרע. ד). יאריך ימים. ה). חפץ ה' בידו יצלח ולא ימות לשחת ו). לא יחסר לחמו ז). תנוח נפשו בקבר לשכון לבטח, ואינם נרקבים גופו ועצמותיו

בס"ד



חומרת הדיבורים באמצע התפילה

למה דימו את מי שמדבר בתפילה

כתב מרן (באו"ח סימן קכ"ד סעיף ז') בשם רבינו יונה, לא ישיח שיחת חולין בשעה ששליח ציבור חוזר את התפילה, ואם שח, הוא חוטא, ו"גדול עוונו מנשוא", וגוערין בו.

וכתב בספר נוטרי אמן (דף פ"ד), שלשון זה ש'גדול עוונו מנשוא', לא הוזכר בשום מקום, מלבד בפרשת בראשית אצל קין שרצח את הבל, ופנה קין להקב"ה ואמר גדול עווני מנשוא. ויש לתמוה, וכי עד כדי כך חמור עוונו של מי שמדבר בחזרת השליח ציבור שמדמים אותו לרוצח?

ותירץ, על פי דברי רבינו יונה (שער ג' אות קמ"א), שהסביר למה מי שמלבין פני חבירו החמירו בו יותר מרוצח, עד כדי כך שאמרו שאין לו חלק לעוה"ב? אלא שהמלבין פני חבירו ברבים אינו מכיר בגודל חטאו, ואין נפשו מרה עליו כמו נפש הרוצח, על כן נמצא שהוא רחוק מן התשובה ובזה חמור מרוצח.

על פי הסבר זה, י"ל שגם השח באמצע חזרת הש"ץ, חטאו חמור מאוד מאחר שאינו מכיר בגודל החטא, ואין נפשו מרה עליו, ומכיוון שעוון זה מצוי אצלו ואינו מתחרט ונותן ליבו

בס"ד



לשוב, נמצא שהוא דש בעוון זה מידי יום ביומו וכו'

שומו שמים על עוון חמור זה, וה' הטוב יכפר. ובספר ש"י למורא (דף י"ט) הביא תירוץ לזה (בשם הרה"צ רבי מרדכי צבי סאסנע שליט"א)

שהרי איתא באבות (פ"א משנה ב'), על שלושה דברים העולם עומד, על התורה, על העבודה, ועל גמילות חסדים, נמצא שאחד מעמודי העולם זה התפילה, שהרי עבודה זו תפילה, כדאיתא במסכת תענית (דף ב' ע"א), וא"כ זה ששח באמצע התפילה הוא חוטא ומחטיא אחרים עימו, וגורם לאחד מעמודי העולם להתמוטט, והוא מכניס את כל העולם לסכנת התמוטטות, ויכול לגרום ח"ו לחורבן העולם, ולכן כתב מרן שגדול עוונו מנשוא כמו שנאמר אצל קין, מאחר ויש ביניהם מכנה משותף, שהרי קין הרג את הבל ושפך את דמו וגרם לחורבן חצי העולם, דמו ודם זרעיותיו שעתידין לצאת ממנו, וכן זה שמדבר בשעת התפילה, גורם ח"ו לחורבן העולם.

וכמה דברים אלו מעוררים להיזהר מדיבורים בבית הכנסת ובבית המדרש.

עוד כתב שם, שבספר דרך משה הביא בשם כתבי האר"י ז"ל, שע"י שמדברים בבית הכנסת ובבית המדרש נבראים מזה מלאכי חבלה שממיתים בשעת הדבר, ר"ל. ולכן כתב מרן, שמי שמדבר בבית הכנסת ובבית המדרש גדול עוונו מנשוא כמו שנאמר אצל קין.

בס"ד



יש אדם שנקרא גדול ויורש גהינם

מסופר על הגאון בעל אמרי אש זצ"ל, שאחד מתלמידיו דיבר בשעת החזרה, וקראו במשך כל היום בשם "גדול", שאלוהו תלמידיו, למה הרב קורא לתלמיד פלוני בשם "גדול"? השיב, שעליו כתוב בשו"ע "גדול" עוונו מנשוא, ולכן כיניתי אותו בשם גדול (שומר אמונים). וכמובן שאף אדם לא רוצה להיות מסוג "גדול" שכזה, אבל כל מי שמדבר בשעת התפילה גדול עוונו מנשוא. רחמנא ליצלן.

המדבר בבית הכנסת גורם שיחרב ח"ו הבית הכנסת וגדול עוונו מנשוא

כתב האליה רבה (סי' קכ"ד ס"ק י"ב) בשם הכלבו, אוי להם למדברים דברים בטלים או שחוק בשעת התפילה כי ראינו בעינינו כמה בתי כנסיות שנחרבו על שנהגו בהם קלות ראש (ש"י למורא דף י"ט). ויחשוב האדם, האם היה הורס בידיו בית הכנסת או בית המדרש? בודאי שלא. ואפילו שהיו משלמים לו עבור זה, או שהיו מצערים אותו, לא היה מעיז להרוס בית הכנסת או בית המדרש, מאחר ויודע שזה בית ה', ונחשב לבית המקדש מעט, וכמו שלא היה הורס את ארמונו של מלך ב"ו, על אחת כמה וכמה שלא יהרוס את ביתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ב"ה. א"כ למה ידבר בבית הכנסת או בבית המדרש ויגרום שהם יחרבו, הלא אם היה הורס ארמונו של מלך ב"ו אחת דתו להמית, על אחת כמה וכמה איזה עונש מחכה לאדם שגורם לביתו של הקב"ה שיחרב בזה שהוא מדבר בבית הכנסת ובבית המדרש.
רחמנא ליצלן. וה' הטוב יכפר, כי לכל העם בשגגה.

בס"ד



עונש נורא למי שמדבר בבית הכנסת ובבית המדרש

הובא בספר חרדים, שצריך האדם להתבונן אילו היה עומד לפני מלך בשר ודם ומדבר דברים בטלים שאינם נוגעים למלך, הלא יחתכו את ראשו, ק"ו כשעומד בבית הכנסת או בבית המדרש לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ומדבר דברים בטלים, היאך לא יבוש מפניו, ואיך יעיז פנים לדבר כנגדו. (ש"י למורא דף ס"ט)

בס"ד



מה יכולים לגרום הדיבורים בבית הכנסת ובבית המדרש

וכתב החת"ם בדרשותיו (ח"ב דף ש"ט), הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו הניח לנו מקדש מעט בתי כנסיות ובתי מדרשות, ואם אנו נוהגים בהם בקדושה, אז הם עתידים להקבע בארץ ישראל, והתפילות משתלחות לשער השמים, אך אם ח"ו אנו נוהגים בהם בבזיון, ומדברים בהם דברים בטלים, ההבל של הדברים הבטלים הוא טמא ומתלבש בהם השר של חוץ לארץ, והוא נהיה בעל הבית בבית הכנסת, רחמנא ליצלן, ומקבל את התפילות ומכניסם אל החיצונים, והוא כעובד עבודה זרה (ש"י למורא דף ס"ט), ומזה נלמד כמה צריך להזהר שלא לדבר בבית הכנסת ובבית המדרש, ובפרט יש להזהר מפלאפונים שבהם אפשר להכשל יותר ובפרט באמצע התפילה.

בס"ד



מי שוכן בבית הכנסת שמדברים שם בתפילה

ובהקשר למה שהובא בקטע הקודם, מסופר על חכם אחד שהגיע לבית הכנסת מסויים וראה שם מחזה נורא, איך הרבה מהמתפללים מדברים באמצע התפילה בשאט נפש, ואינם שמים לב לחומרת הדבר.

ניגש אותו חכם לרב המקום ושאלו מי הבעה"ב של בית הכנסת זו? ענה לו הרב, אני הבעה"ב.

אמר לו החכם, במחילה מכבודו, ישנו בעה"ב אחר במקום זה, והראה לרב מודעה שהיתה תלויה שם באחד הכותלים, ונכתב בשם השל"ה הקדוש והחת"ם זי"ע, שבית הכנסת שמדברים שם בשעת התפילה, הס"מ נהפך לבעה"ב של אותו מקום.

הרב התנצל באומרו שלא שם לב לאותה מודעה, ומכאן ואילך יזהר וכן יזהיר את שאר המתפללים שלא ידברו בבית הכנסת, וכך עשה.

בס"ד



המדבר בשעת התפילה בורא משחיתים

כתב בדרך משה (ליום ה'), שמכל דיבור ודיבור שמדבר בבית הכנסת מברוך שאמר עד אחר שמו"ע, נברא מלאך המשחית שחוטף את תפילתו, ומזה תבין על מה עשה ה' ככה ששלח דבר ב"מ. (ש"י למורא דף ע"ה). וילמד מזה אדם מוסר, האם כדאי לבוא לבית הכנסת, ובמקום לברוא מלאכים קדושים, יברא משחיתים שישחיתו ב"מ את תפילתו, ואת העולם, ולעתיד לבוא יכולים להראות לו איזה משחיתים שברא. וכמה עוגמת נפש יהיה לו, האם לגמול הזה קיוה ה' שבראו. ובודאי שאם האדם יקח את הדברים לתשומת לבו, ימנע מעשות זאת, ה' יצילנו.

בס"ד



להעמיד שומרים על קדושת בית הכנסת

הובא בס' הליכות תפילה ובית הכנסת (דף כ"ח), וז"ל: כתב הרמב"ם, מי שצריך לכנוס בבית הכנסת וכו' ונראה שהישיבה בבית הכנסת למצוה תחשב, והמדבר שיחה בטילה, עבירה מכבה מצוה. מזה ילמד כל איש ואשה שיושבים בבית הכנסת אף שלא בשעת התפילה או קריאת התורה, שלא לדבר דבר של חולין.

ובעוונותינו הרבים, עד מתי יהיה זה לנו למוקש, שבכל עיר ועיר אין יכולים למחות בעם, ונעשה להם כהיתר. ווי להם, ווי לנשמותיהם, ואיך תעלה תפילתם למעלה והיא מלוכלכת מחטאים שנעשו ברבים.

על כן, מהראוי שכל קהילה וקהילה, מקום אשר דבר המלך מלכו של עולם מגיע, יעמידו אנשים על זה אשר ישגיחו באיומים רבים על המדברים, ויביישו אותם ברבים, ובזה נראה כבוד ה' בארץ, וכל העם ישמעו ויראו ולא יזידון עוד, ויתנו במתג ורסן עדיים לבלום פיהם בבית הכנסת, מלדבר דבר של חול ושיחה בטילה.

בס"ד

אזהרת רבינו יונה לגבי קדושת בית הכנסת

כתב רבינו יונה באגרת התשובה: ויזהר שלא לדבר משום עסקיו או שיחת חולין בבית הכנסת, כי גדול עוונו מנשוא. וכל שכן שתזהר שלא לדבר בעת שהשליח ציבור מתפלל. וכל הקהל מחוייבים להוכיחו ולגעור בו ולחשוך אותו מלחטוא, כי כל היצורים נבראו לכבוד השם יתברך. ואם יפנה לבבך ולא תשמע בשעה שמשבחים לפניו ומספרים תהילתו, איה הכבוד ואיה המורא. (ספר מקדש מעט דף ע"ט אות ו')

מי שמדבר בבית הכנסת בשעת התפילה הקב"ה לא שומע את תפילתו

כתב בספר חרדים, שאפילו השח בין ישתבח ליוצר, אמרו בירושלמי דעבירה היא בידו, וחוזר עליה מעורכי המלחמה, וכן בין ברוך שאמר ליתברך, ובין קדיש לברכו. עוד הביא שם בשם המדרש, שמי שמדבר בשעת התפילה אין תפילתו נשמעת לפני הקב"ה, שנאמר: ולא אותי קראת יעקב, וכל המכוין בתפילתו ואינו מדבר, אין תפילתו חוזרת ריקם, שנאמר: תכין לבם תקשיב אזניך.

בס"ד

סדר ההנהגה בבית הכנסת ובבית המדרש

כתב בספר הרוקח, ואהיה להם למקדש מעט, אלו בתי כנסיות שאין נוהגים בהם קלות ראש, כדאמרינן בפרק שני דמגילה, אלקים נצב בעדת אל, והמדבר עושה כאילו הופך ערפו.

ואומר הקב"ה מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה, נטיתי ואין עונה, נטיתי ידי ואין מקשיב. למה יקצוף על קולך, ויקרא אליך מי בקש זאת מידך רמוס חצרי.

ואך השתחווה לו ושב לפניו במורא, בכפיפת ראש בענווה, בשבירת לב, התחנן לפניו ותשורר לפניו בשמחה, ובוא לפניו ברננה, ואז יהיה קרוב אליך ונמצא לך.

(מקדש מעט דף נ"ט אות ז')

בס"ד

סדר ההנהגה בבית הכנסת ובבית המדרש

כתב בעבודת ישראל (קוזניץ, אבות פ"ה מ"ה), שבודאי כל בית הכנסת ובית המדרש של מטה מכוון כנגד בית הכנסת ובית המדרש של מעלה, לכן צריך להזהר שלא לדבר בבית הכנסת שום דיבור קל חוץ מן התפילה, מאחר כשמדבר דברים בטלים דומה כמי שמדבר עם המלך והופך פניו ממנו, ואומר, אדוני המלך אי אפשר לי לדבר עמך, רק אדבר חפצי.

ודבר זה דוחק את רגלי השכינה.

(ספר הליכות תפילה ובית הכנסת דף כ"ז)

אלא ינהג בעת הכניסה לבית הכנסת כנכנס לביתו של

מלך מלכי המלכים

בס"ד



חומרת שיחה בטלה בבית הכנסת/ בבית המדרש

כתב האדמו"ר הזקן באגרת הקודש כג, ח וזה לשונו ודבריו: ועל כן, רע בעיני "המעשה אשר נעשה תחת השמש" בכלל, ובפרט בין אחיי ורעיי הנגשים אל ה', "הגשה - זו תפלה" ואחר התפלה או לפניה - נעשה "מושב לצים" רחמנא לצלן, כמו שאמרו רבותינו-זכרונם-לברכה: שנים שיושבין ואין ביניהם דברי תורה כו'", ואם נעשה "מושב לצים בעשרה, דשכינתא שריא" עלייהו אין לך עלבונא וקלנא דשכינתא גדול מזה רחמנא ליצלן,

ואם אמרו רבותינו-זכרונם-לברכה על העובר עבירה בסתר ש"דוחק רגלי השכינה" חס ושלום, העובר עבירה ברבים - דוחק כל שיעור קומה של יוצר בראשית.

בס"ד



לשון הגמרא לגביי מקום בו עוברים על איסור תורה

אבל באיסורא אין חכמה ואין תבונה ואין עצה כנגד ה' כל מקום שיש בו חילול ה',
אין חולקין כבוד לרב.
מסכת שבועות דף ל ע"א

סיבה לכך שבתי כנסיות/ בתי מדרש נחרבים

אם תראה בית של צדיק או בית כנסת חרב או נכרים או רשעים דרים בו דע שישראל היו דרים בו דרך בזיון. וכן בית המדרש שנוהגים בו קלות ראש סופו נופל בידי ערלים.
פרוש לא נהגו נכרים קלות ראש ובזיון בבית ה' עד שנהגו בו ישראל שנאמר (ירמיה ז)
המערת פריצים היה הבית הזה.
ואחר כך וארוה כל עוברי דרך.
(ספר חסידים סימן רט, א)

בס"ד



כתב בעל התניא שהמדבר בתפילה יישב על הארץ ויבקש מג' אנשים שיתירו לו נידוי שלמעלה

כתב בעל התניא באגרת הקודש (באות כ"ד), בענין איסור שיחה בבית הכנסת, וז"ל: אהובי אחיי אל נא תרעו, ואל יעשה אדם עצמו שעה אחת רשע לפני המקום אשר בחר בה מכל מקום, לבוא ולהקהל ולעמוד לפניו בשעה זו שהיא בעת רצון לפניו, ולהתגלות לבוא אל המקדש מעט, לפקוד לשכינת כבודו, השוכן אתם בתוך טומאתם, ולהמצא לדורשיו ומבקשיו ומייחליו. והמספר בצרכיו, מראה בעצמו שאינו חפץ להתבונן ולראות בגילוי כבוד מלכותו, ונעשה מרכבה טמאה לכסיל העליון, שעליו נאמר: לא יחפוץ כסיל בתבונה וכו', כמו שכתוב בזוהר ובארי"י ז"ל, דהיינו, שאינו חפץ להתבונן ולראות ביקר תפארת גדולתו של מלך מלכי המלכים הקב"ה המתעטף והמתלבש בתוך תיבות התפילה הסדורה בפי כל, ומתגלה לכל אחד לפי שכלו ושורש נשמתו כדכתיב: לפי שכלו יהולל איש, יהלל כתיב. ומלכותא דרקיעא כעין מלכותא דארעא, שדרך המלך להיות חביון עוז בחדרי חדרים, וכמה שומרים על הפתחים, אשר להתגלות לכל העביר קול בכל מלכותו להקהל ולעמוד לפניו להראותם כבוד

בס"ד



מלכותו ויקר תפארת גדולתו. ומי שעומד לפניו ואינו חושש לראותו ומתעסק בצרכיו, כמה גרוע וסכל ופתי הוא, ונמשל כבהמות נדמה בעיני כל הבריות, וגם הוא בזיון המלך בהראותו לפניו ספון בעיניו לקבל נחת ושעשועים מהביט אל כבודו ויופיו יותר מעסק צרכיו, וגם הוא מתחייב בנפשו למלך,

על הראות קלונו ובזיונו את המלך לעיני כל רואה. וע"ז נאמר: וכסיל מרים קלון, כלומר הוא מתחייב בנפשו למלך על הראות קלונו ובזיונו את המלך לעין כל רואה וע"ז נאמר וכסילים מרים קלון כלומר אך שהוא כסיל לא יהי' מרים קלון שיהי' נראה הקלון לעיני כל. וע"כ קבעו חז"ל בתפלה כאלו עומד לפני המלך עכ"פ יהי' מראה בעצמו כאלו עומד כו' לעין כל רואה בעיני בשר אל מעשיו ודיבוריו אף שאין לו מחשבה לכסיל וע"ז הענין נתקן כל התפלות למתבונן

בס"ד



בהם היטב ומי שאינו מראה כן מתחייב בנפשו ועליו אמרו בזהר הק' דאנהיג קלנה בתקונא עילאה ואחזי פרודא ולית ליה חולקא באלהא דישראל ר"ל על כן, שליחותייהו דרבותינו זכרונם לברכה קא עבידנא, לגזור גזירה שווה לכל נפש, שלא לשוח בשיחה בטילה, משיתחיל השי"צ להתפלל עד גמר קדיש האחרון, שחרית מנחה ערבית מוסף נעילה.

והעובר על זה בזדון, ישב על הארץ ויבקש משלושה אנשים שיתירו לו נידוי שלמעלה ושב ורפא לו ולא חל עליו שום נידוי למפרע כל עיקר כי מתחלתו לא חל כ"א על המורדים והפושעים שאינם חוששים כלל לבקש כפרה מן השמים ובמן הבריות על העוון הפלילי הזה. וגם דווקא שמדברים בזדון בשאט נפש ולא על השוכח או שנזרקו מפיו כמה תיבות בלא מתכוין שא"צ התרה כלל

ובוזן לבות וכליות אלקים צדיק

בס"ד





שמירה על קדושת בית הכנסת

סגולה לכל הישועות





בס"ד

שמירת כבוד הספרים

כיצד כבוד הספרים

כתב הראשית חכמה (שער היראה פרק ט"ו), כל המכבד את התורה גופו מכובד על הבריות, ויזהר אזהרה יתרה בכבוד עצמה, בכבוד חכמיה, ובכבוד ספריה וכו'. כבוד ספריה כיצד? צריך לכבד ספריו, ויניחם במקום הנבחר שבביתו ויכסה אותם במפה חשובה, וכשהוא מטלטלם לא יטלטלם כשאר כלים כי אם דרך כבוד וצניעות, כמטלטל בגדי המלך בפני המלך, ודברים אלו מסורים ללב.
(ספר מעלת בית הכנסת ובית המדרש דף נ"ג)

מי שמכבד את הספרים יכבדו גם אותו

הובא במסכת אבות (פ"ד מ"ח), רבי יוסי אומר כל המכבד את התורה גופו מכובד על הבריות, וכל המחלל את התורה גופו מחולל על הבריות, וכתב רבינו יונה (פ"ד מ"ו) איזהו כבוד תורה? שלא יניח ספרים בקרקע, ולא ישב בספסל ובכסא נגדם בשוה, , והחרד על דברי תורה ומכבד אותה ואת לומדיה, וכו'
ובמחזור ויטרי הובא, שמה שאמרו גופו מכובד, היינו שהכל מכבדים אותו



בס"ד

כדכתיב: וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו. שכל מי שהוא ירא חטא, הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ומכבדים אותו מתוך פרישותו, המחלל שנוהג בה דרך בזיון, שאינו נזהר בכל אלו שאמרנו, העולם מבזים אותו. (קונטרס התחזקות בשמירת כבוד הספרים דף צ"ד-צ"ה, הובא בסוף קונטרס התחזקות בתפילה לה' ח"ב)

לא להיות גרמא בנזיקין

לפעמים אדם שלא מחזיר את הספרים גורם לביטול תורה לאחרים, שצריכים לחפש את הספר, וכשהספר נמצא בתוך ערימת ספרים פעמים שהמחפש צריך עוד לטרוח ונגרם ביטול תורה יותר גדול. והובא בספר לב אליהו (בח"א בעובדות והנהגות), שהיה איזה אדם שלקח חתן ת"ח, ונתן להם לאכול על שולחנו ג' שנים, וכן נתן להם סכום כסף גדול, כדי שימשיך ללמוד.

לאחר ג' שנים שאכלו על שולחן החותן, רצתה האישה לפתוח חנות בסכום הכסף שקיבלה.

אמרה לבעלה שימשיך ללמוד, ויעזור לה בחנות רק שעתיים, כשעבר עוד פרק זמן, לאט לאט עזב את לימודו והיה עובד בחנות.

לימים נכנסה רוח רעה לאשה, ולקחוה לאיזה רב מקובל מוסמך. הרב דיבר עם הרוח, ואמרה לו

בס"ד

הרוח שסיבת כניסתה מפני שגרמה לבעלה להתבטל מהתורה, ואם היא תחזור בתשובה היא תצא וכו'. ממעשה זה נלמד כמה חמור כשאדם גורם לחבירו להתבטל מהתורה. ולפעמים אפשר להכשל בזה כשאדם מנהגו לא להחזיר ספרים, או כשלוקח ספר לביתו, או שמעביר מבית מדרש אחד לשני וכן ע"ז הדרך.

הנהגתו של גאון וצדיק

ראיתי בעלון הנפלא דור עיקבתא דמשיחא, שהרה"ג והצדיק רבי אלעזר מנחם מן שך זצוק"ל, היה לו מנהג קבוע, במשך זמן מסויים, שהיה מגיע לפני התפילה והיה אוסף את הספרים ומחזירם למקומם. דבר זה בא ללמדנו מוסר, ומה גדול עולם זה שלא היה פסיק פומיה מגירסא יום ולילה, והרבה אנשים היו צובאים על דלתותיו, והיה ראש ישיבה גדול ומנהיג גדול, מצא לעצמו זמן לאסוף את הספרים, ולא מדובר בספרים שלו אלא בספרים של אחרים.

בס"ד

הכבוד הוא לספר, למחבר למילות הקודש שבו ולקדושה ששורה בו

הגדול הרה"צ רבי יצחק יאדלר זצ"ל (בעמח"ס הגדול תפארת ציון על מדרש רבה ועוד), היה מקפיד לנהוג כבוד והערצה גדולה בכל דבר שמצא בו סרך קדושה ובפרט בספרים הקדושים. לפעמים היה מסתובב בבית הכנסת, כדי להחזיר את הספרים המפוזרים על השולחנות למקומם, והיה גוער באנשים שנהגו זלזול בספרים, וחוזר בפניהם מה שכתוב בסה"ק "ראשית חכמה", שמתוך מה שמכבד האיש לספר, ניכרת יראת שמים שיש בו.

(זקיני הגה"צ רבי בן ציון יאדלר זצ"ל, בספרו בטוב ירושלים דך רצ"ד)

בס"ד

הכבוד הוא לספר, למחבר למילות הקודש שבו ולקדושה ששורה בו

מתשובותיו ומנהגיו של הגה"צ רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל בענייני כבוד ספרים, עולה כי במקרה של ספרי קודש המונחים בבזיון, המטרה הראשונה והחשובה ביותר היא הסרת הבזיון המיידית.

העקרון המנחה: גם אם אין זמן לסדר את כל הספרים כראוי, יש להרים אותם ולהניחם בצורה מכובדת, ולו באופן זמני, כדי שלא יהיו מונחים בבזיון.

ההדרכה: מוטב להשקיע זמן קצר בהרמת הספרים מהרצפה או סידורם הראשוני, מאשר להשאירם במצבם בטענה שאין פנאי לסידור מושלם, שכן "ביטול תורה" מהרמת ספרים בזויים חמור יותר.

לפיכך, ההמלצה המעשית היא לפעול מיידית להצלת הספרים מהבזיון (למשל, להניחם על שולחן או מדף)

גם אם הסידור המופתי ייעשה במועד מאוחר יותר .


בס"ד
ה' יילחם לכם
ואתם תחרישון
לעילוי נשמת אליהו בן סימן טוב
לעילוי נשמת סימה שמחה בת אסתר
לעילוי נשמת נחמיה בן אברהם


בס"ד
ותחזינה עיניינו
בשובך לציון ברחמים